

## TÜM RUHLAR

Javier Marías (Madrid, 1951). Çocukluğunun bir kısmı, babasının çeşitli okullarda ders verdiği ABD'de geçti. Madrid'deki *Colegio Estudio*'dan mezun oldu. Marías yazmaya erken yaşlarında başladı. *Mientras ellas duermen*'deki hikâyelerden biri olan "La vida y la muerte de Marcelino Iturriaga"yı yazdığında 14; ilk romanı *Los dominios del lobo*'yu yazdığında ise 17 yaşındaydı. Madrid Complutense Üniversitesi'ne girince, İngilizceden İspanyolcaya çeviri yapmaya başladı. Updike, Hardy, Conrad, Nabokov, Faulkner, Kipling, James, Stevenson, Browne ve Shakespeare İspanyolcaya çevirdiği yazarlar arasındadır. 1979 yılında Sterne'nün eseri *Tristram Shandy*'den yaptığı çeviriyle *Premio de traducción Fray Luis de León*'a layık görüldü. 1983-1985 yılları arasında Oxford Üniversitesi'nde İspanyol Edebiyatı ile Çeviri Kuramları dersleri verdi. Marías 1986'da *El hombre sentimental*, 1988'de de konusu Oxford Üniversitesi'nde geçen *Todas las almas* (Tüm Ruhlar, YKY, 2020), 1992'de *Corazón tan blanco* (Beyaz Kalp, YKY, 2016) adlı romanlarını ve yine 1992'de denemelerden oluşan *Vidas escritas*'ı (Yazınsal Yaşamlar, Can Yay., 2008) yayımladı. 1994'te çıkan romanı *Mañana en la batalla piensa en mí* (Yarın Savaşta Beni Düşün, YKY, 2016), Venezuela *Premio Rómulo Gallegos*'a layık görüldü. Marías'ın 1986'dan itibaren yazdığı romanların kahramanlarının hepsi çevirmedir. Bunda bizzat çevirmen olarak yaşadıklarından esinlenmiştir. Marías 2002'de üçlemesinin ilk kitabı olan *Tu rostro mañana 1. Fiebre y lanza*'yı (Yarınki Yüzün, Cilt 1: Ateş ve Mızrak, Metis Yay., 2011), 2004'te ikinci cildi *Tu rostro mañana 2. Baile y sueño*'yu (Yarınki Yüzün, Cilt 2: Dans ve Rüya, Metis Yay., 2011), 2007'de son cildi *Tu rostro mañana 3. Veneno y sombra y adiós*'u (Yarınki Yüzün, Cilt 3: Zehir, Gölge, Veda, Metis Yay., 2012) yayımladı. Toplu öyküleri *Mala índole. Cuentos aceptados y aceptables* 2012'de (Kötü Niyet Öyküleri, Can Yay., 2018), öteki romanları *Los enamoramientos* 2011'de (Karasevdalılar, YKY, 2015), *Así empieza lo malo* ise 2014'te (Acı Bir Başlangıç Bu, YKY, 2018) yayımlandı. *Berta Isla* ise 2017'de (YKY, 2019) okurlarıyla buluştu.

Şimdiye kadar roman, öykü, deneme türünde pek çok kitabı yayımlanan Marías'ın eserleri elliye yakın dile çevrilmiştir.

Marías, *Reino de Redonda* adlı küçük çaplı bir yayınevi işletmektedir. Haftalık olarak *El País* gazetesine yazılar yazmaktadır. 2006'da *Real Academia Española* üyeliğine seçildi. 2013'te prestijli bir ödül olan *Prix Formentor*'a layık görüldü.

Neyyire Gül Işık Yükseköğrenimini İtalya'da Floransa Üniversitesi Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'nde yaptı. Yurda dönünce İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız ve Roman Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'ne okutman olarak girdi (1971). 1986'da yeni kurulan İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın yönetimine atandı. Bu görevlerini 1997 güzüne değin kesintisiz sürdürdü.

Madrid Complutense Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Halen İspanya'da çevirmenlik uğraşını sürdürüyor.

*Montale'nin Şiir Evreninde Anlamsal Yapılar* (1978), *İspanya, Bir Başka Avrupa* (1991) başlıklı kitaplarından başka, Italo Svevo, Italo Calvino, Leonardo Sciascia, Juan Goytisolo, Ortega y Gasset, Antonio Muñoz Molina, Giorgio Bassani, Vicente Blasco Ibáñez, Curzio Malaparte, Javier Marías gibi yazarlardan çeşitli çeviriler yapmış; I. Svevo'nun *Zeno'nun Bilinci* kitabıyla Azra Erhat Çeviri Ödülü'nü almıştır.

Javier Marias'ın  
YKY'deki kitapları

Karasevdalılar (2015)  
Beyaz Kalp (2016)  
Yarın Savaşta Beni Düşün (2016)  
Acı Bir Başlangıç Bu (2018)  
Berta Isla (2019)  
Tüm Ruhlar (2020)

JAVIER MARÍAS

# Tüm Ruhlar

Çeviren  
Neyyire Gül Işık

**Roman**



YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5537  
Edebiyat - 1592

**Tüm Ruhlar / Javier Marias**  
Özgün adı: **Todas las almas**  
İspanyolcadan çeviren: **Neyyire Gül Işık**

Kitap editörü: **Ersel Topraktepe**  
Düzeltili: **Korkut Tankuter**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**  
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**  
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti  
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B  
Güneşli - Bağcılar / İstanbul  
Tel: 0212 693 00 08  
Sertifika No: 36150

Çeviriye temel alınan baskı: Alfaguara Grupo Editorial, S. L. U., Madrid, 2014  
1. baskı: İstanbul, Ocak 2020  
ISBN 978-975-08-4655-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2017  
Sertifika No: 44719

© Javier Marias, 1989

Bu kitabın telif hakları Casanovas & Lynch Literary Agency ve Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.  
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul  
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23  
<http://www.ykykultur.com.tr>  
e-posta: [ykykultur@ykykultur.com.tr](mailto:ykykultur@ykykultur.com.tr)  
[facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik](https://www.facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik)  
[twitter.com/YKYHaber](https://twitter.com/YKYHaber)  
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık  
PEN International Publishers Circle üyesidir.

**Tüm Ruhlar**



*Eric Southworth'e  
seleflerim Vicente ve Félix'e  
ve Elide'ye*





Üçünden ikisi ben Oxford'dan ayrıldıktan sonra öldü ve bu bana, temelsiz bir inançla, şöyle düşündürüyor: Belki de onları tanıma ve şimdi kendilerinden söz edebilme fırsatını vermek için benim gelmemi ve oradaki ikametimi tamamlamamı beklemişlerdi. O nedenle, –yine bir boş inanç uyarınca– belki de onlardan söz etmek benim açımdan bir zorunluktur. Kendileriyle ilişkim sona erinceye değin ölmediler. Eğer Oxford'da, onların yaşantılarında varlığımı sürdürmüş olsaydım (yani gündelik yaşantılarında hâlâ var olsaydım), belki de bugün hâlâ hayatta olurlardı. Bu düşünce boş bir inancın sonucu olmakla kalmıyor, aynı zamanda kibirden doğuyor. Şu da var ki, onlardan söz etmek için kendimden, Oxford kentinde geçirdiğim süreden söz etmek durumundayım. Gerçi bu söylemin sahibi olan kişi orada bulunmuş olan kişi değil. Aynı kişiymiş gibi görünüyor, ama öyle değil. Eğer kendimi *ben* diye adlandırırıyorsa ya da doğduğumdan beri birlikte olan ve bazılarının beni anmakta kullanacakları bir ad veriyorsa, ya da başkalarının bana atfedecekleri şeylerle örtüşen şeyler anlatırıyorsa, ya da hem daha önce hem daha sonra başkalarının oturdukları, ama benim iki yıl süreyle işgal ettiğim eve *benim evim* diyorsa, bunun tek nedeni, kişinin farklı zamanlar ve farklı mekânlarda kendi kendisi olmayı sürdürmesine belleğinin yettiğini sanışım değil, birinci şahıs olarak anlatmayı yeğlememdir. Burada gördüğü şeyleri ve başından geçenleri anlatan kişi onları görmüş ve yaşamış olan kişi değil, hatta onun uzantısı, gölgesi, mirasçısı, yerini sahiplenmiş olan biri de değildir.

Evim üç katlıydı ve piramit biçimiydi, içinde uzun vakitler geçiriyordum, çünkü Oxford kentindeki görevlerim sonuçta eften püftendi, görevim yoktu desem yeridir. Aslında Oxford, hiç kuşkusuz, dünyanın en az iş görülen yerlerinden biridir, bir şeyler yapmak, hatta yaparmış gibi görünmektense salt orada bulunmak çok daha belirleyici olur. Orada bulunmak, öylesine yoğunlaşma ve o kadar çok sabır, ruhun doğallıkla uyuşmasına karşı savaşmak için

o denli çaba gerektirir ki, sakinlerinin özellikle de kamu önünde etkin görünmelerini istemek fazla şey istemek olur, ona karşılık bazı meslektaşlar sürekli bir telaş ve en üst düzeyde bir meşguliyet izlenimi vermek amacıyla ders aralarında yer değiştirmelerini hep koşarak yaparlardı, oysa o dersler yapma ya da iş görme olayının değil de orada bulunma olayının parçasıydı, o yüzden mutlak bir dinginlik ve tasasızlıkla geçmiş ya da geçecekti. Cromer-Blake öyleydi, asıl adı Alec Dewar olan, Cellat ve Karındeşen adlarını taktıkları Engizisyoncu da öyleydi.

Ama her türlü telaş numarasını yadsıyan ve o yerin durağanlığını ya da istikrarını vücuda ve dile getiren kişi, benim huzurla ve tasasızlıkla çalıştığım binanın (tumturaklı bir Latinceyle “Institutio Tayloriana”) ihtiyar kapıcısı Will’di. Doksan yaşına yaklaşmış olan o adamınki kadar berrak bir bakışı ömrümde görmedim (zaten benim kentim Madrid’de olamazdı, orada berrak bakışlar *mevcut değildir*), ufak tefek, tertemizdi, hiç değiştirmedığı bir çeşit mavi tulum giyerdi, birçok sabah onun camlı kabininde kalıp, gelen hocalara günaydın demesine izin verilirdi. Will hangi günde yaşadığını tam anlamıyla bilmezdi, ve böylece, hangi tarihi seçeceğini kimse bilemeden, hele o seçimin neye bağlı olduğunu hiç mi hiç bilemeden, her sabahı başka bir yılda geçirirdi, zaman içinde kendi iradesine göre, ya da daha doğrusu herhalde iradesi dışında, bir ileri bir geri gidip gelirdi. Gün oluyordu, 1947’de, ya da 1914’te ya da 1935’te ya da 1960’ta ya da 1926’da ya da upuzun yaşamının herhangi bir yılında yaşadığını sanmaktan öte, o yılda yaşıyordu. Zaman oluyordu, Will’in yüzündeki ürküntü ifadesinden (yüreğine endişe sığdıramayacak kadar saf bir varlıktı, çünkü o duyguyla hep ilintilendirilen gelecek görüntüsünden tümüyle yoksundu) kötü bir yılda olduğu sezilebiliyordu, yine de o ürküntü güvenli ve gururlu bakışını hiç gölgeleyemiyordu. İnsan, Will’in 1940 yılının bir sabahında bir gece öncesinin ya da bir sonraki gecenin bombardımanlarının korkusu içinde olduğundan kuşkulanabilirdi, ve 1916’nın bir sabahında Somme saldırısından gelen kötü haberlerden ötürü onu biraz maneviyatı bozuk bulabilir ya da bir 1930 sabahında cebinde tek kuruşu olmadan uyanmış da borç para istemek zorunda olan ve kimden isteyeceğine henüz karar vermemiş birinin araştırman, çekingen gözleriyle karşılaşabilirdi. Başka günler bütün yüzünü aydınlatan gülümsemesinin ya da öyle sevecen olan bakışlarındaki

pırlıtının sönükleşmesinin neden gölgelendiği bir bilmece olarak kalırdı –dedikodu konusu bile olmazdı–, çünkü kuşkusuz kişisel yaşamındaki üzüntülerden ve tatsızlıklardan kaynaklanırdı, o da hiçbir öğrenci ya da hocayı asla ilgilendirmezdi. Geçmiş ömründe yaptığı o sürekli ileri geri yolculuğu başkaları için hemen tümüyle erişim dışıydı (geçmiş yüzyılların portreleri ya da önceki gün çekilmiş bir fotoğrafın oldukları gibi). Will bizi geçmişinin keyifli ya da hatta sıradan tarihlerindeki coşkulu selamının yerine yalnızca yarım yamalak bir gülümsemeyle selamladığında yaşamış olduğu onca üzüntülü günlerinden hangisinde bulunduğunu nasıl bilebilirdik? Bir yandan bize günaydın diyerken elini çocuksu bir hareketle kaldırmadığı zamanlar menziline bir türlü ulaşmayan yolunun hangi hüznünlü dönemecinde olduğunu nasıl bilseydik? Dikey havaya kalan o el insanda o asık suratlı kentte kendisini görmekten memnun biri olduğunu hissettirirdi, o kişi aslında insanın kim olduğunu bilmese ya da, daha doğrusu, her sabah bir gün öncesinden farklı biri sansa bile. Ancak bir kez, o da Cromer-Blake sayesinde, saatler saati kabininin camlarının gerisinde sarsıntısız akıp giden yaşamının tamı tamına hangi anında bulunduğunu öğrenebildim. Cromer-Blake binanın kapısında benim gelişimi bekliyordu ve uyardı:

“Will’e bir şeyler söyle, teselli bağlamında birkaç söz. Öyle görünüyor ki bugün 1962’de karısının öldüğü günde yaşıyor ve içimizden biri önünden geçerken aldırılmazlık ederse kahırlanır şimdi. Büyük bir üzüntü içinde, ancak doğal iyimserliği bugün ona verdiğimiz önem sayesinde gülümsemesini hepten yitirmeyecek kadar mutlu olmasına olanak veriyor. Öyle ki bir oranda memnun sayılır.” Ve, Cromer-Blake bana bakmaksızın, vaktinden önce kır düşmüş saçını sıvazlayarak şöyle ekledi: “Umalım ki her gün o tarihe demirleyip kalmasın. Yoksa her sabah eşiği dilimizde taziyet laflarıyla geçmek zorunda kalırız.”

Will mavi tulumunun altına beyaz gömlek giymiş, siyah kravat takmıştı, uçuk mu uçuk renkli gözleri belki gözyaşları içinde ölümü seyrederek geçen bir gecenin etkisiyle büsbütün saydam ve sulu görünüyordu. Kabinin açık duran kapısına vardım, elimi onun omzuna koydum. Kemiklerini duyumsadım. Ne diyeceğimi tam bilemiyordum.

“Günaydın, Will, sizin için çok acı bir gün de olsa. Şimdi öğrendim, çok üzüldüm, ne diyebilirim ki?”

Will uysallıkla gülümsedi ve pembemsi yüzü bir kez daha aydınlandı, öylesine pembemsiydi ki pürüzsüz görünüyordu. Elini elimin üstüne koydu ve üst üste hafiften vurdu, sanki beni o avurtmuş gibi. Cromer-Blake, cüppesi omzunda, bizi gözlemliyordu (Cromer-Blake cüppesini hep omzuna atardı ve hep gözlemlerdi).

“Teşekkürler, Mr Trevor. Doğru söylediniz, yaşadığım en berbat gün bu. Dün gece vefat etti, biliyor musunuz? Tan sökümünde. Nicedir biraz rahatsızdı, ama o kadar da değil. Şafak sökerken uyandım bir de baktım ölüyor. Öyle ölüverdi, uyarısız, apansız, belki beni uyandırmayı istemiyordu. Dur, bekle dedim, ama bekleyemedi işte. Yataktan kalkmaya bile vaktim olmadı.” Will bir an sözünü kesti ve sordu: “Kravatım nasıl duruyor, Mr Trevor? Kravat takmak âdetim değil de.” Ardından gülümseyerek ekledi: “Ama iyi bir ömür sürdürüm ya da ben öyle sanıyorum, hem kısa da sayılmaz. Şunu bilmelisiniz ki o benden beş yaş büyüktü. Beş yıl önden gidiyordu, ama şimdi anlatmamın anlamı yok. Belki şimdi ben daha yaşlıyım, kim bilir. Yaşlanmaya devam edeceğim ve belki de onun asla olamadığı kadar ihtiyar olabileceğim.” Güvensizlikle kravatını yokladı ve ardından: “Benim günüm iyi olmasa da sizinkinin iyi olmasını dileyebilirim. İyi günler, Mr Trevor.”

Eli benim elimden –kendi omzundan– başka seferler olduğu kadar hafiflikle kalkmadı, yine de kalktı, dikey selamını verdi.

O sabah 1962'deydik ve o nedenle ben Mr Trevor'dım. Will şayet otuzlu yıllarda olsaydı, ben doktor Nott olurdum, ellili yıllarda olsa o zaman beni Mr Renner olarak görürdü. 1914 Savaşı sırasında ben doktor Ashmore-Jones'a dönüşüyordum, yirmili yıllarda Mr Brome'dum, kırklı yıllarda doktor Myer'dim, sonra yetmişli ve seksenli yıllarda doktor Magill'dim ve bu isimler zaman yolcusu Will'in her sabah hangi onıyla geri dönmüş olduğunu bilebilmenin tek çaresiydi. Onun için ben her gün fakültenin geçmişte kalmış bir üyesiydim, ancak ruhunun gün be gün içinde yaşamayı seçtiği her dönemde aynıyım. Hem hiç yanılmıyordu. Benim bedenimde, onun tertemiz ve zaman-dışı gözlerinde Dr Magill, Dr Myer, Mr Brome, Dr Ashmore-Jones, Mr Renner, Dr Nott ve Mr Trevor kendi gündelik geçmişlerinde yeniden canlanıyorlardı, bazıları çoktan ölmüş, bazıları emekliye ayrılmışlardı, bazıları da sadece taşınmış ya da ortadan kaybolmuşlardı, geride adlarından başka iz bırakmamışlar ya da belki zavallı Will'in kendi

sonsuz kabininde hiç mi hiç bilemeyeceği ağır bir hata işleyip üniversiteden atılmışlardı.

Ve kimi sabahlar, tuhaf bir biçimde, bende anısı kimsenin belleğinde kalmamış, kimsenin bilmediği Mr Branshaw diye bir zat da yaşadı –her sabah Günaydın, Mr Branshaw diye adlandırıldığımı işitiyordum–, o da bana Will'in zamanda yolculuk yeteneği, yoksa geleceği de mi içeriyor diye düşündürüyordu (belki en yakın gelecek, onun geri kalan yaşamını kapsayacak kadar) ve acaba doksanlı yıllara konumlanmıştı da, henüz Oxford'a gelmemiş ve artık kim bilir, her neredeyse, asık suratlı, seleflerimden birisinin naftalinde saklanmış diye nitelediği o kentte yaşamak durumunda kalacağını henüz bilmeyen birini mi selamlıyordu. Will'in hülyalı, saydam gözleriyle yine tanıyamayacağı ve belki de benim adımla vereceği birini, Tayloriana'nın girişinde eliyle neşeyle selamlayacağı, benim karşımdayken hiç ağzına almadığı adımla vereceği birini.